

A mohácsi csata egyik tömegsírjának a feltárásába kapcsolódtak be az SZTE antropológusai

2020. december 04.

Keresztény mártírok tömegsír-csoportjának tekinti a Mohácsi Nemzeti Történelmi Emlékhelyet az eddigi antropológiai vizsgálatok alapján dr. Pálfi György. A Szegedi Tudományegyetem Embertani Tanszéke vezetőjét az 1526. augusztus 29-i mohácsi csata történetéhez és ezzel Magyarország történelméhez is új eredményekkel hozzájáruló, több tudományágat is érintő kutatómunkáról kérdeztük.

Cikk nyomtatás

Link küldés

Tetszik 0

Tweet

A mohácsi csatáról a legfontosabb történelmi forrásunkat az 1960-as évekig előkerült, 1976-ban részben feltárt, de visszatakart tömegsírok adják. A mára Mohácsi Nemzeti Történelmi Emlékhelynek nevezett területen a III. számú tömegsír feltárásába bekapcsolódtak a Szegedi Tudományegyetem antropológusai is. Ennek a története ugyanúgy **érdekes a tudományos munka folyamatai iránt érdeklődők számára**, mint **az eddig elvégzett kutatás meglepő, a mohácsi csata történetében is újdonságokkal szolgáló néhány eredménye** – derült ki, amikor *dr. Pálfi Györgyöt*, az SZTE Embertani Tanszék vezetőjét kérdeztük.

BESZÉLŐ HOLTAK

– *Miként került a Szegedi Tudományegyetem Biológia Intézet Embertani Tanszéke az 1526. augusztus 29-i mohácsi csata 500. évfordulójára a méltó megemlékezést előkészítő kutatói csoportba?*

– A Mohácsi Nemzeti Történelmi Emlékhely (<http://ddnp.nemzetipark.gov.hu/mohacsi-nemzeti-emlekhely>) területén a hármas számú tömegsír feltárását 2020 nyarán a Janus Pannonius Múzeum szakemberei és önkéntesek kezdték el. Ám 2020 augusztusának végén kiderült, hogy e nagyszabású kutatómunka eredményes megvalósításához nincs antropológusuk. E helyzettel a hazai régészeti lelőhelyekkel kapcsolatos felügyeletet ellátó Ásatási Bizottság (<https://oroksegvedelem.kormany.hu/asatasi-bizottsag-ab>) 2020. szeptember 4-én szembesült, amikor a testület tagjai meglátogatták az ásatást. A probléma megoldását sürgette, hogy **a „Mohács 500” projekt ütemezésében 2020. szeptember 7-én el kellett kezdődnie annak a szakasznak, amikor a régészek által feltárt tömegsírból kiemelik és azonosítani kezdik a csontvázakat**. E munkaszakasz kifejezetten antropológusi szakfeladat. E helyzetben 2020. szeptember 4-én telefonon felhívott *Fogas Ottó*, a szegedi Móra Ferenc Múzeum igazgatója, aki tagja a magyar Ásatási Bizottságnak. Ő régészként ismeri a Szegedi Tudományegyetem Embertani Tanszéke kutatóinak az eredményeit, hiszen szakmai kapcsolatban állunk...

A Mohácsi Nemzeti Történelmi Emlékhely - tömegsírok és kopjafák a ködben. Fotó: Pálfi György

–... Ezt demonstrálja a *Határtalan Régészet* (<http://moramuzeum.hu/kategoriak/hatartalan-regeszet/>) című, az SZTE és a Móra múzeum szakemberei által közösen készített és népszerű magazin: a 2020 őszi szám „Beszélő holtak” címlapján a vezető témának, Fogas Ottó és Pálfi György közös tanulmányának a részletfotója látható.

– Ezért is hittem azt, hogy a cikkünkkel kapcsolatban telefonál Fogas Ottó. De kiderült: antropológust keres a mohácsi tömegsír feltárásának a folytatásához az Ásatási Bizottság. E **felkérés első körben egyetlen antropológus egyetlen hónapnyi munkájára szólt.** Ám ahogy Fogas Ottó régészként vázolta az eddig elvégzett és a tervezett munkát, számomra úgy tűnt, ennél nagyobb volumenű az antropológusokra váró mohácsi és kutatói feladat. Ezért aztán a következő munkanapon, **2020. szeptember 7-én a Mohácsi Nemzeti Történelmi Emlékhely területén elkezdődött, röviden „Mohács 500” névvel illetett projekt ásatásán az SZTE Embertani Tanszékéről négyen jelentünk meg.** Bereczki Zsolt adjunktus kollegám, Király Kitty doktorjelölt és Kis Luca doktoranduszunk társaságában érkeztem a mohácsi emlékhely tömegsírjához, hogy önkéntesként segítsük a feltárást.

A mohácsi III. tömegsír a feltárás harmadik hetében. Fotó: Pálfi György

– A régészek által feltárt mohácsi tömegsír nál milyen látvánnyal és antropológiai feladatokkal szembesültek a szegedi egyetem kutatói?

– Kaotikus látvány tárult a szemünk elé. **A régészek által feltárt és az antropológiai vizsgálatra előkészített tömegsírra pillantva az emberi csontmaradványok hihetetlen keveredése megdöbbentő a szakember számára is!** A sok tízezernyi emberi csont összevisszasága mellett a speciális betemetés miatti rendkívüli bomlási körülmények és a későbbi károsító tényezők miatt a III. tömegsír feltárása és a csontmaradványok azonosítása **óriási szakmai kihívást jelent az antropológusok számára. Magyarországon ilyen típusú szakmai feladatot még senki sem végzett el.** Ezért hihették a „Mohács 500” projekt tervezői, hogy a munkába bekapcsolt antropológus a sírgödör szélén sétálva tudja majd irányítani a feltáró régészeket úgy, hogy amikor probléma akad egy-egy kiemelt csontmaradvánnyal, akkor az antropológus ránézésre, egyszerűen megállapíthatja, hogy például egy koponyához mely csonkolt testrész tartozik.

Dr. Pálfi György antropológus, az SZTE tanszékvezető egyetemi docense egy kivégzett áldozat koponyájának kiemelése közben. Fotó: Perger István

– Idén kezdték el a mohácsi csata 2026-ban esedékes 500. évfordulójára felkészülő tudományos kutatómunkát. Ám a tudósok korábban is vizsgálták a Mohácshoz közeli Sátorhely településhez tartozó területen. Mire jutottak a mohácsi csatával foglalkozó mai kutatók elődei?
– **A mohácsi csata 450. évfordulóján** a felszíni azonosítást elvégezte egy régész és egy antropológus. Ez jelenti számunkra a kiindulópontot a becsléshez, a nagy és összetett kutatómunka megtervezéséhez. **1976-ban** a szakemberek nem kaptak engedélyt a tömegsírokban lelt csontok kiemelésre és azonosítására. Ezért csak arról tudtak számot adni, ami a tömegsírok egy részének a megbontása után és felülről, a felső rétegekből láthatóvá vált: **89 személy maradványát számozták be és összesen 130 körüli csontvázat valószínűsítettek.**

A MOHÁCSI III. SZÁMÚ TÖMEGSÍR TITKAI

– Számszerűsíthető, hogy a mohácsi III. számú tömegsír feltárása utáni tudományos vizsgálat 2020-beli folytatásával meddig jutottak a szegedi antropológusok?

– Az elmúlt 3 hónapban átlagosan napi két-három antropológusi jelenléttel biztosítottunk **a mohácsi öt tömegsír közül a III. számú feltárásánál és helyszíni vizsgálatánál.** A régész és régésztechnikus kollégákkal együtt **elkezdtek a csontok kiemelését, illetve elvégezték azok elsődleges antropológiai vizsgálatát. 120 fölötti az eddig felszedett csontvázak száma, 44 váz kiemelését elkezdtek.** A csontvázak összegabalyodása miatt sokszor 8-10 egyén maradványaival párhuzamosan kell haladnunk egyszerre. A vizsgálatok eredményeként **a regisztrált csontmaradványok száma változik.** Gyakran kiderül ugyanis, hogy a ránézésre egy személyhez tartozó koponya és váz valójában nem tartozik össze, ilyenkor növekednek a számok. De ennek ellenkezője is előfordul. Például az 1976-ban különállónak gondolt csontváz-maradványok esetében is történt utólagos egyesítés, ami a számok csökkenését eredményezte. A sokszor kaotikus módon keveredett csontok feltárása meglehetősen időigényes. **A csontvázak ugyanis keresztül-kasul, több rétegben halmozódnak a III. számú tömegsírban.** Vállalt feladatunk teljesítésének talán a feléig jutottunk el 2020 őszén. **Még nem látjuk a tömegsír alját, ezért aztán lehetséges, hogy több munka vár ránk, mint amennyit elvégeztünk.** A tél beálltával, **2020. december 2-án befejeztük a helyszíni munkát,** részt vettünk a tömegsír ideiglenes lefedésében és szigetelésében is.

A csontok feltárása és felszedése az esetek többségében csak felülről, pallórol lehetséges. A képen: Dr. Molnár Erika, az SZTE Embertani Tanszék egyetemi adjunktusa munka közben látható. Fotó: Pálfi György)

– A Mohácsi Nemzeti Történelmi Emlékhely öt tömegsírja közül alapterülete alapján a III. számú a legkisebb, körülbelül 15 négyzetméter – olvastam A mohácsi tömegsír feltárásáról dióhéjban: mit? – miért? – hogyan? (https://mohacs.blog.hu/2020/10/27/a_mohacsi_tomegsir_feltarasarol_diohejban_mit_miert_hogyan) című cikkben. E tömegsírból hány halott ember maradványait emelik kik a kutatók?

– Úgy tippelem, hogy **300 körüli embertani lelet lehet e sírgödörben**. Ezt a számot 1976-ban 130 körüli-re becsülte az antropológus a felszíni megfigyelések és a sír egyik végének a megbontása és vizsgálata alapján. Mi azt tapasztaltuk, hogy **a vártnál sokkal nagyobb az összetömörödés az alsóbb rétegekben és különösen a sírgödör szélein**. Most vált láthatóvá, hogy szinte irracionálisan kicsi helyen préselődtek össze a csontvázak. Ennek alapján **vélhetően minimum megduplázható a tömegsír korábban becsült leletszáma**.

Az SZTE Embertani Tanszék doktoranduszai a mohácsi III. tömegsír feltárásán. Fotó: Bereczki Zsolt

– A laikusok és a szakma is nagy figyelemmel kíséri a mohácsi régészeti feltárást. Például a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat megjelent a III. számú tömegsír fölé húzott és kutatóműhelyé alakított sátorban, a szakmai tanulságokról szóló beszámolót videón (https://mohacs.blog.hu/2020/11/11/a_mohacsi_csata_egyik_tomegsirjanak_regeszeti_feltarasa_szakmai_tanulsagok_es_elozetes_eredmenyek?fbclid=IwAR0DLUj_wPDQXMv0lq6T2ZAVzEeEe8SXDUUgb818GpLfSgdS9_znzHAJBoM) rögzítették. A laikus számára miként összegezhető: melyek egy tömegsír feltárásának, az ott lelt emberi maradványok azonosításának a főbb lépései és módszerei?

– Az első fázis: az 1976-os állapot pontos visszaállítása volt. **A régészek – a '76-os rajzok és fényképek szerint beazonosított és a felszínről felismerhető – 89 csontvázat újra beszámolták**. Mikor megjelentünk, a régészekkel egyetértésben, de antropológusként megnéztünk ezt a helyzetet. **A látványt úgy kell elképzelni, mint a gyerekkorunkban pálcikákkal játszott Marrokó vagy Mikádó kiindulópontját: a mohácsi tömegsírban egymáson keresztül-kasul halmozódnak a csontvázelemek**. Azt vizsgáltuk, ezek közül a csontvázelemek közül melyek azok, amelyeket fel lehet úgy bontani, hogy egyrészt feltételezhetően ugyanahhoz az elhunyt személyhez tartozzanak, illetve úgy, hogy közben más csontelemeket ne bolygassunk. **Az antropológus dolga, hogy az egyenként felszedett csontvázelemeket megvizsgálja, meghatározza és átadja a régésztechnikusnak, aki minden egyes részt külön zacskóba helyez és megszámoz**, például azt írja rá, hogy „19-es váz bal felkarcsont”. Mindeközben **a régészek fényképezik, számítógépen is dokumentálják** és megfelelő szoftvert alkalmazva **háromdimenziós formában is** folyamatosan mentik a tömegsír egyes rétegeit és részleteit. Minden egyes felszedett csontváz kiemelése után a tömegsírről újabb fotó-sorozat készül minden irányból. **Mire a tömegsír alját elérjük, minden egyes csontváz adatait tartalmazó, hatalmas fájl-tömeg keletkezik, amiben jól kereshetők lesznek az adatok. Ez a későbbi feldolgozó munkát segíti**, mert az adatbázis minden egyes csontmaradvány háromdimenziós képét tartalmazza, illetve azt is, hogy az adott leletet a tömegsír mely pontján találtuk. Így laboratóriumi körülmények között, a már megtisztított csontvázelemek – a számítógépes adatok alapján – összeilleszthetők lesznek, korrigálhatóvá válnak a feltárás időszakának az esetleges pontatlanságai is.

FÉLIDŐS EREDMÉNYEK

– „A mohácsi vész (https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_6/lecke_01_008)” – így összegeződik a diákok fejében a tankönyvfejezet, amely 1526 nyarának történéseit írja le. Mit tudnak a tömegsírokat feltáró kutatók a mohácsi csatáról?

– **Az 1960-as első feltárás** során Papp László, a pécsi múzeum régésze vizsgálhatta előzetesen a mohácsi tömegsírokat. Papp László az I. és II. számmal jelölt két tömegsírt találta meg. Komolyabb ásatást akkor nem lehetett végezni. De – többek között **pénzérme-leletek azonosításával – az 1526-os csatához kötötték a sírokat**. A kiemelt német, cseh és magyar pénzérmék, e kis mennyiségű régészeti információ alapján meg lehetett határozni, hogy **a keresztény hadak áldozatainak a maradványai találhatóak e tömegsírokan**. Tudjuk: *II. Lajos* (https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_10/lecke_02_012) seregét magyar – a mai magyarországi, de természetesen felvidéki és erdélyi területekről is –, német, lengyel és cseh katonák alkották, sőt kis részben részt vettek benne horvátok, szerbek is. Úgy mondhatjuk, hogy **a mai „visegrádi országok” elődeiből, valamint német és délszláv területekről származó** keresztény és zömében közép-európai **haderő** vette fel a harcot Mohácsnál a török túlerővel.

A III. tömegsír felső csontvázrétegének részlete. Fotó: Pálfi György

– E tudáshoz mit tehet hozzá a tömegsírok újbóli feltárása és a csontmaradványok antropológiai vizsgálata?

– **A 450. évfordulóra készült el az első tömegsírok köré a Mohácsi Nemzeti Emlékhely, amelynek a kialakítása közben további tömegsírokat találtak, majd azokat III., IV. és V. számmal jelölték.** Azóta is kerestek például talajradarral újabb tömegsír, de eddig nem találtak. **Nem cél a teljeskörű feltárás**, 2-3 tömegsír emberi maradványainak pontos megismerése, teljeskörű antropológiai elemzése, kiegészítve archeogenetikai és egyéb vizsgálatokkal, elegendő információt nyújt ahhoz, hogy **eldőljön, kik nyugszanak ezekben a sírgödrökben, miért és hogyan kerültek oda. Az antropológia a tudományos kérdések megválaszolása mellett alapvetően az azonosításra koncentrál:** hogy végre szétválogassuk az egyes egyéni csontvázelemeket, hogy **a nagy közös káoszból különálló egyének maradványai keletkezzenek.** Így aztán e kutatómunka célja, hogy a megalázó módon halomba dobált emberek maradványai megfelelő végtisztesség mellett egyéni sírokba kerülhessenek 2026-ban, az 500. évfordulón.

Györffy-Villám Zsombor régész, a veszprémi Laczkó Dezső Múzeum munkatársa találta meg a korabeli ólomlövedéket a sebesült katona maradványai között. Fotó: Pálfi György

– 2026-ban lesz a mohácsi csata 500. évfordulója. A jubileumra készülődést összefogó „Mohács 500” projekt elemei miként kapcsolódnak egymáshoz?

– Máiig megoldatlan a csatatér helyének a beazonosítása. Csataira utaló jelek – golyók vagy fegyvermaradványok – ugyanis nincsenek a Mohácsi Nemzeti Történelmi Emlékhely területén. **Bertók Gábor** régész – aki a jelen ásatás vezetője – és munkatársai folyamatosan **keresik az 1526. augusztus 29-i csata helyét.** Ezt az emlékhelytől 4-5 kilométerre lévő **Majs község határában feltételezik**, mert **ott nagy mennyiségű puskagolyó, fegyvertöredék és rengeteg lópatkó került elő fémkereséssel.** A körülbelül 250 lövedék közül közel 170, vagyis a leletanyag több mint kétharmada a kor jellegzetes puskagolyó méretéhez képest viszonylag kisméretű: 10-15 milliméteres. **A csatatér azonosításához hozzájárulhat a tömegsír feltárása is.** Ugyanis a csontmaradványok kiemelésekor **találtunk egy ilyen kisméretű puskagolyót.** Az egyik csontváz gerincoszlopa mellett, körülbelül 25 centiméterre a felső rétegtől, a feltárás második rétegében. Megállapítottuk azt is, hogy **ezt az embert** kivégezték, amire a koponyáján és a nyakán látható sérülések miatt gondolhatunk. A testében „megőrzött” és most felszínre került golyó miatt arra következtethetünk, hogy a csontváz egy olyan hadifogolyé, aki a mohácsi csatában az oldalán megsebesült, de sérülése nem volt halálos, ám később **sebesültként kivégezték és bedobták e tömegsírba.**

Dr. Bertók Gábor ásatásvezető régész, a pécsi Janus Pannonius Múzeum munkatársa radarral keresi a sírgödör alját. Fotó: Pálfi György

– A tömegsírban lelt golyó miként segíthet a mohácsi csatatér azonosításában?

– **Senki sem vitatja, hogy az 1526-os csata áldozata testében leltük e lövedéket.** Ennek **mérete megegyezik a tömegsirtól 4-5 kilométerre található területen felfedezett golyókéval.** Ez a csontvázak közül kiemelt **lövedék újabb lökést adhat** a csatatérhez kötődő kutatásoknak. Mert **a közeljövőben intenzív régészeti feltárás lesz** azon a területen, hiszen 2026-ra, a mohácsi csata 500. évfordulójára meg szeretnék találni a régészek az ütközrt legvalószínűbb helyét, hogy ott méltóképpen emlékezhessünk az 500 évvel korábbi történelmi fordulóra.

Helyszíni antropológiai vizsgálatok: Dr. Bereczki Zsolt egyetemi adjunktus, az SZTE munkatársa vágásnyomokat azonosít a 20. számú töredékes koponyán. Fotó: Pálfi György

– *Tehát egyetlen csontváz vizsgálata összekapcsolja a különböző tudományágak eredményeit, fontos adalékokkal szolgál az 1526. augusztus 29-i mohácsi csatáról (https://hu.wikipedia.org/wiki/Moh%C3%A1csi_csata), bővíti az eddigi ismereteinket. Milyen egyéb részleteket helyez új megvilágításba az eddigi antropológiai vizsgálat?*

– Az **antropológiai megfigyelések is pontosíthatják a régészeti leletekből levonható következtetéseket.** A mohácsi tömegsírba került emberek keresztények. Az eddig ismert öt tömegsír közül egynek kezdődött el a feltárása és a csontvázak antropológiai azonosítása. Az eddig fölszedett 120 körüli csontváz és a felszínen korábban szemrevételezett legalább 80 emberi maradvány, vagyis körülbelül kétszáz vázról összegyűlt információ alapján kimondható: **a mohácsi tömegsírba kerül emberek 90 százaléka ifjú vagy viszonylag fiatal felnőtt,** 18-40 éves **férfi.** Kisebb számban **serdülőkorú,** mert 14-16 év körül elhunyt személyeket is azonosítottunk. Egy-két 12-13 éves **kamasz** gyerekként, **néhány idősebb férfiként,** továbbá egy szinte biztosan és két feltételezhetően **nőként azonosítható** csontvázal találtunk eddig.

Kardvágásnyomokat mutat a tömegsírból kiemelt koponyán Király Kitty doktorjelölt, az SZTE Embertani Tanszék munkatársa. Fotó: Pálfi György

– A mohácsi III. számú tömegsír leletanyagának antropológiai jellemzőiből a csatáról és a katonákról eddig megrajzolható kép hogyan árnyalható?

– A véletlen úgy hozta, hogy a feltárás első két hetében **a tömegsírnak** egy olyan zónáján dolgoztunk, hogy a kiemelt csontvázak között több volt az ifjú emberé. Ez megerősítette a *K. Zoffmann Zsuzsanna* antropológus „Az 1526-os mohácsi csata 1976-ban feltárt tömegsírajának embertani vizsgálata” című tanulmányában megfogalmazott feltételezést: az elsőre is látható fejsérülések alapján itt nagy valószínűséggel a törökök által lekaszabolt „magyar szekértábor” áldozatai lehettek. Más kutatók korábban inkább a csata helyszínének tekintették ezt a helyet. **Létezik egy harmadik, eddig háttérbe szorított opció is „a csata utáni nagy nyilvános kivégzésről” szóló írásos emlékek alapján. I. Szulejmán** (https://hu.wikipedia.org/wiki/I._Szulejm%C3%A1n_oszm%C3%A1n_szult%C3%A1n) archívumából lehet tudni, hogy a mohácsi csata másnapján a szultán nagy ünnepi összejövetelt rendelt el, a sátra előtt szemlélte a dicsőséges seregének a fölvonulását, majd elővezett a hadifoglyokat. Alvezéreinek nem engedélyezte a hadifoglyok megtartását, hanem nyilvános, nagy kollektív kivégzést rendezett. Eddig annyit tudtunk, hogy **több mint kétezer hadifoglyot végeztek ki a mohácsi csata után**. Az 1976-os felszíni vizsgálat alapján azt valószínűsítették, hogy az öt tömegsírban körülbelül ezer ember csontváza van. **Ám a harmadik tömegsírnál végzett eddigi vizsgálataink alapján mi úgy véljük, hogy a mohácsi tömegsírokban fellelhető csontvázak 45 éve feltételezett számnak inkább a duplája lehet valószínű. Ez aránylag jól egyezik a Szulejmán által kivégeztetett személyek számával.**

Lefejezésre utaló vágásnyomok egy nyakcsigolyán. Fotó: Pálfi György

– Kardvágás okozta nyom a csatában elesett katona holttestén is látható. Miért más a III. mohácsi tömegsírban talált csontmaradványokon látható kardvágásnyom?

– A harmadik tömegsírban az emberi csontvázmaradványok kiemelésének ugyan még csak a felénél járhatunk, de már most egyértelműen látszik, hogy ez lenyakazott emberek tömegsírja... Rengeteg olyan esetet azonosítottunk, amikor **egyértelműen látszik a vágásnyomból, hogy a letérdeltetett, a lehajtott fejű embert hátulról végeztek ki – nyakazással**. Találtunk olyan emberi csontvázat is, amelyen látszik, hogy arra az emberre 494 évvel ezelőtt kétszer-háromszor sújtottak le felülről. Több olyan esetet találtunk, ahol ugyanazt a nyakcsigolyát kétszer párhuzamosan átvágták... Ez csata közben nagyon nehezen elképzelhető. Persze senki sem tudja, **mindez miként történt** pontosan. De **a korabeli leírások**, illetve a több mint 100 évvel korábbi **nikápolyi csata** (https://hu.wikipedia.org/wiki/Nik%C3%A1polyi_csata) utáni kivégzésről készült rajz alapján feltételezhető, hogy Mohácsnál a foglyul ejtett katonákat hasonló módon végeztetett ki a szultán. **Tehát barbár mézárulás utáni állapotokat mutat a Mohácsi Nemzeti Történelmi Emlékhely harmadik tömegsírja.**

AZ SZTE SZEREPE

– A „Mohács 500” projektben mi lesz a szerepe a Szegedi Tudományegyetemnek?

– A négyoldalú keretmegállapodást aláírta *prof. dr. Rovó László*, a szegedi egyetem rektora 2020. november 20-án. **Így lett partnere a Szegedi Tudományegyetem a Mohácsi Nemzeti Történelmi Emlékhelyet fenntartó Duna-Dráva Nemzeti Parknak (<https://www.ddnp.hu/>)** – a feltárás kezdeményezőjének –, a régészeti kutatómunkát végző **pécsi Janus Pannonius Múzeumnak (<https://www.jpm.hu/>)**, valamint a **Természettudományi Múzeumnak (<http://www.nhms.hu/>)**. Utóbbi intézmény antropológusai a terepi munkát követő antropológiai vizsgálatokban vesznek részt. **Az SZTE részéről az egyetem Természettudományi és Informatikai Kar Biológia Intézetéből az Embertani Tanszék (<https://www.bio.u-szeged.hu/doku.php/hu:tansz:embertan:start>) mellett várhatóan a Genetikai Tanszék (<https://www.bio.u-szeged.hu/doku.php/hu:tansz:genetika:start>) is bekapcsolódik a kutatásokba, de akár még a kormeghatározással foglalkozó SZTE TTIK Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék (<http://www.geo.u-szeged.hu/index.php/hu/>) számára is érdekes lehet a „Mohács 500” projektbeli munka. **Az SZTE Általános Orvostudományi Karhoz kötődő Radiológiai Klinika kutatóinak a munkájára mindenképpen számítunk**, eredményeik segíthetik úgy a paleo-traumatológiai diagnosztikát, mint az arckonstrukciót.**

Az SZTE Embertani Tanszék antropológusai - Kis Luca doktorandusz és Dr. Tihanyi Balázs tudományos munkatárs - a feltáráson. Fotó: Pálfi György

– A feltáró munka felénél járnak. 2021 tavaszától, megfelelő időjárási viszonyok közepette hogyan folytatódhat a helyszíni munka a mohácsi tömegsírnál?

– Az önkéntesként, vagy úgy is mondhatnám „társadalmi munkában” eltöltött három hónap alatt fölmértük az antropológiai kutatói feladat nagyságrendjét. A folytatáshoz, remélem, jövő tavaszra az őszihez hasonló humánerőforrást tudunk biztosítani. **Azt szeretném, ha egy vagy több PhD-hallgatónk a doktori témájának felvállalná a „Mohács 500” projektbeli munkát!** Mellé toborozunk további 1-2 kutatót. Ők egyéb adminisztrációs és oktatói feladataik ellátása mellett, rotációban dolgoznának Mohácson. Oktatóink és további doktoranduszaink a szorgalmi félév vége után, június-július hónapban tudnak bekapcsolódni. Így **a feltárással 3-4 hónap alatt végezhetünk** – attól függően, hogy hol lesz a sírgödör alja. **A Természettudományi Múzeummal közösen dolgozzuk fel a mohácsi tömegsírból kiemelt csontvázakat.** A laboratóriumi munka évekig elhúzódhat, mire a paleopatológiai vizsgálatoktól kezdve a radiológiai és genetikai elemzéseken át eljuthatunk az arckonstrukcióig. Ezekre elegendő időt és lehetőséget biztosít az, hogy a „Mohács 500” projekt zárása 2026-ban esedékes.

– Milyen vizsgálatok várnak az ötszáz évvel ezelőtt a mohácsi tömegsírba került emberek földi maradványaira?

– Töredékesek, sérültek, összekeveredtek az emberi csontok a mohácsi tömegsírban. Az egy dobozba kerülő, esetleg két emberhez tartozó csontokat laboratóriumi körülmények között tudjuk majd szétválasztani. Ha ez a hagyományos módszerekkel nem sikerül, akkor **az azonosítás érdekében DNS-vizsgálatok is tervezünk**. A hosszú távú tervek között **paleopatológiai, paleomikrobiológiai, izotópos vizsgálatok is** szerepelnek. A genetikai vizsgálatok **az elhunyt személyek közti rokonság megállapításában** ugyanúgy **segítenek**, mint az olyan **vitás kérdések eldöntésében**, mint például: az adott személynek mi a neme, a haja és a szeme színe, vagy hogy mely csontok tartoznak össze. Ezek, az izotópos vizsgálatokkal együtt, **az elhunytak földrajzi eredetének tisztázásához is hozzájárulhatnak**.

Miniszterelnök-helyettesi látogatás a tömegsírfeltáráson. Balról jobbra: Nagy Réka doktorandusz és Dr. Pálfi György egyetemi docens (SZTE); középen: Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes. Fotó: Miniszterelnökség

– *További mohácsi tömegsírokat fölbontanak-e?*

– A Duna-Dráva Nemzeti Park felelősei és a Miniszterelnökség delegációja 2020. novemberében azt javasolta: **a Mohácsi Nemzeti Történelmi Emlékhelyen a két legnagyobb – az I-es és a II-es – tömegsír lehetőleg maradjon a helyén. A IV-es és az V-ös tömegsírből is felszedhetnének és azonosíthatnánk a csontmaradványokat**. Az egyik egyébként is a múzeumfejlesztési programhoz kijelölt területen található.

Dr. Pálfi György, az SZTE Embertani Tanszékét vezető egyetemi docens Semjén Zsolt miniszterelnök-helyetttel ismerteti a tömeges kivégzés csonttani bizonyítékait. Fotó: Miniszterelnökség

– *Mit jelent a mohácsi múzeumfejlesztési program, és hogyan érinti az a Szegedi Tudományegyetemet?*

– A Duna-Dráva Nemzeti Park vezetői, teljes összhangban a projektben résztvevő konzorciumi partnerek és kutatók véleményével, azt tervezik, hogy **2026-ra az Emlékpark megújul és jelentős múzeumi bemutatótérrel gazdagodik. Ez a múzeumi egység alapvetően mi kutatási eredményeinkre épülne**. Természetesen **az új régészeti eredmények is megjelenének itt**, de a feltárás és kutatás jellegénél fogva alapvetően antropológia-központú bemutatókra számíthatunk. Ebben **az új múzeumi egységben – többek között – a Szegedi Tudományegyetemen is elért kutatási eredményeket mutatnák be**.

– *Az 500. évfordulőig milyen munkát szeretne elvégezni az SZTE Embertani Tanszék? Az antropológus tanszékvezető mikor lesz elégedett?*

– **Akkor leszek elégedett, ha a teljes körű vizsgálatsorozat megvalósul**. A paleogenetikai és archeológiai, izotópos radiológiai vizsgálatok előzetes tervezését a következő hat évre megkezdjük a Duna-Dráva Nemzeti Park vezetőjével. Megpróbálják ennek az anyagi hátterét is megteremteni. Akkor leszek elégedett 2026-ban, **ha a partnerek jó együttműködésében valósul meg az a fejlesztés, ami a nagyközönség számára is megnyitja az új tudományos információkat**.

– Mi ennek a hatalmas, több tudományágat érintő „Mohács 500” projektnek, az ehhez kötődő tudományos kutatómunkának a legfontosabb célja?

– Az, hogy a méltatlan körülmények közepette, megalázó módon eltemetett **mártírok maradványait a mohácsi csata 500. évfordulójára** szétválogassuk, majd **egyéni sírokba temethessük**. Az így kialakított katonai temetőben méltó módon nyugodhassanak úgy, ahogy már 500 évvel ezelőtt kijárt volna nekik. És mindeközben **a tudomány is** nagyszerű, új ismeretekkel **gazdagodik**.

SZTEinfo – Újszászi Ilona

Fotók: Bereczki Zsolt, Miniszterelnökség,
Pálfi György, Perger István

Korábban írtuk az SZTE Embertani Tanszékén végzett kutatómunkáról:

Világhírű tudósokkal együttműködve végez kutatásokat az SZTE Embertani Tanszék ([/sztehirek/2015-julius/vilaghiru-tudosokkal?folderID=33245&objectParentFolderId=32301](#))

75 éves a szegedi Embertani Tanszék ([/sztehirek/2015-december/75-eves-szegedi](#))

Magyarországi lehet a világ legnagyobb antropológiai csontvázgyűjteménye ([/sztehirek/hirarchivum/2013-augusztus/magyarorszage-lehet](#))

Végre egy helyen az SZTE Embertani Tanszék antropológiai gyűjteménye ([/sztehirek/hirarchivum/2013-junius/vegre-egy-helyen-szte](#))

Szegedi kutatás a National Geographic szeptemberi számában ([/sztehirek/hirarchivum/2012-szeptember/szegedi-kutatas-national](#))

Szegedi antropológusok vizsgálták Szent László koponyaereklyéjét ([/sztehirek/sajtoarchivum-2011-131103-8/szegedi-antropologusok](#))

Cikk nyomtatás

Link küldés

Tetszik 0

Tweet